

RODACY! DO ALTERPRACY!

Alternatywne formy zatrudnienia szansą rynku pracy

Praca jest zawsze i wszędzie

Alterpraca w Polsce - regulacje i instytucje -

Piotr Lewandowski
Instytut Badań Strukturalnych

Alternatywne formy zatrudnienia szansą rynku pracy

Wymiary elastyczności zatrudnienia

- Okresu zatrudnienia:
 - Praca **na czas określony**;
 - Praca przez **agencje pracy tymczasowej**;
- Miejsca pracy – **telepraca**;
- Wymiaru pracy:
 - Praca **w niepełnym wymiarze**;
 - **job-sharing**;
- Czasu pracy:
 - **Nietypowy** czas pracy;
 - **Elastyczny** czas pracy;
- Umowy **cywilno-prawne**.

Praca na czas określony

- **Obowiązki** pracodawcy i pracownika **analogiczne** jak przy umowie tradycyjnej;
- Znacznie **prostsze wypowiedzenie/rozwiązanie**;
- **Limit 2 ponowień** – zgodny z regulacjami UE;
- **Polskie prawo** jest, na tle krajów europejskich, względnie **mało restrykcyjne**...
- ...Ale **rozwoju** tej formy **nie spowodowała „deregulacja”**;
- **Staże zawodowe** – potencjał rozwoju?

Praca przez agencje pracy tymczasowej

- Specyficzna **trójstronna** forma zatrudnienia...
- ...od 2003r. regulowana **ustawą o zatrudnianiu pracowników tymczasowych**;
- W 2007r. - **1703** zarejestrowanych **agencji**, niemal 470 tys. pracowników tymczasowych (**3 proc. ogółu zatrudnionych**);
- **Równość praw** – jak w dyrektywie UE z października br.;
- Restrykcje:
 - **12 w 36** – dozwolony okres (miesiące) pracy dla danej firmy;
 - Konieczny „**pretekst**”;
 - **6-miesięczny „zakaz”** dla firm dokonujących zwolnienia grupowego;
 - **Zatrudnienie > 6 miesięcy** wymaga zgody związku zawodowego;
- **Obciążenia biurokratyczne** agencji.

Telepraca

- W kodeksie pracy od 24 sierpnia 2007;
- **Telepracownik** pracuje **regularnie** poza zakładem, wykorzystując **środki komunikacji elektronicznej** i tak też **przekazuje** pracodawcy **wyniki pracy**;
- Można nim zostać **przy zawieraniu umowy** lub **w trakcie zatrudnienia**, a decyzję **wycofać** w ciągu **3 miesięcy**;
- **Obowiązki pracodawcy co do urządzeń**:
 - **dostarczenie** telepracownikowi niezbędnego **sprzętu**,
 - **ubezpieczenie**,
 - **pokrycie kosztów instalacji, serwisu, eksploatacji i konserwacji**,
 - zapewnienie **pomocy technicznej i niezbędnych szkoleń** w zakresie obsługi.

Praca w niepełnym wymiarze etatu

- **Obowiązki** pracodawcy i pracownika **analogiczne** jak przy umowie tradycyjnej;
- Pracodawcy mają **obowiązek respektowania preferencji pracowników** co do wymiaru czasu pracy;
- **Umożliwia** dzielenie stanowisk (*job sharing*);
- Możliwość **zamiany** prawa do **urlopu wychowawczego na skrócony wymiaru czasu pracy** oraz na podjęcie pracy lub nauki podczas urlopu;
- **Bariery** – **dostępność opieki nad dziećmi.**

Nietypowy i elastyczny czas pracy

- Nowelizacja kodeksu pracy w 2002r.:
 - **indywidualny rozkład czasu pracy** ;
 - **skrócony tydzień** pracy;
 - **praca w weekend** (w piątki, soboty, niedziele, święta);
 - **przerywany czas pracy**;
- Wymaga **pisemnego wniosku pracownika i uwzględnienia w regulaminie** przedsiębiorstwa;
- **3-miesięczny okres rozliczeniowy i tygodniowy limit 48 godzin** – czy wystarczające dla elastyczności?
- Ukryte **bariery** vs. klauzule **opt-out?**

Umowy cywilno-prawne

- **Nie są trwałą alternatywą** dla stosunku pracy ale w pewnych sytuacjach **umożliwiają optymalne** dla pracowników i pracodawców **zorganizowanie pracy**;
- Są **korzystne podatkowo**, ale **nie tworzą typowych obowiązków i praw**;
- Umowa **o dzieło** wymaga konkretnego, wymiernego **rezultatu**, a **odstąpienie** od niej jest **dość trudne**.
- Umowa **zlecenia** dotyczy wykonywania **czynności**, **rozwiązana** może być **w dowolnym momencie, bez uzasadnienia**, ale przy wypłacie **części wynagrodzenia**;
- **Kontrakt menedżerski**.

Podsumowanie

- **Restrykcyjność ochrony** zatrudnienia w Polsce jest **niska**, a **nominalna dostępność form alternatywnych wydaje się znaczna**;
- Ich **upowszechnienie utrudniają obwarowania nieprzystające do rzeczywistości gospodarczej...**
- ... **słabości infrastrukturalne...**
- ... oraz **brak zrozumienia** korzyści i wyzwania;
- Potrzebujemy **dialogu społecznego i obywatelskiego** o tym, jak wykorzystać **alterpracę dla rozwoju** na polskim rynku pracy.